

FOLKLORNA SKUPINA IN LJUDSKO IZROČILO V VRTCIH

MIRJAM ŠTRUKELJ

V vrtcu v Sežani že trinajsto leto aktivno deluje Otroška folklorna skupina Kamenčki, ki se s svojim programom predstavlja ožji in širši okolici. V program vključujem izštevanko, šaljivke, rajalne igre, pesmi in plese s Krasa in okolice. V skupini se srečujemo enkrat tedensko v popoldanskem času, v njej pa sodeluje do dvajset otrok v starosti od štiri do šest let.

Za skupino, ki jo sestavljajo predšolski otroci, je pomembno, da si vsako leto zada nove cilje, v katerih se odražajo potrebe sodelujočih otrok in kraja, kjer skupina deluje, vendar pa mora slediti tudi splošnim načelom:

- otrok mora imeti v skupini možnost razvijanja različnih sposobnosti, še posebej pa je potrebno skrbeti za vzpostavljanje in vzdrževanje prijateljskih odnosov v skupini in zunaj nje;
- osvajati mora osnovne prvine ljudskih rajalnih in gibalnih iger;
- otrok naj spozna otroška ljudska glasbila in zvočila;
- otrok naj razvija ritmični in glasbeni posluš;
- spozna naj oblačilni videz otrok v preteklosti;
- spozna naj različne šege in navade;
- najpomembnejše pa je spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji, uporabi sredstev in prostora.

Prepričljivost odrskega nastopa je pri otroških folklornih skupinah morda še bolj pomembna kot pri odraslih. Na fotografiji je Otroška folklorna skupina Kamenčki iz Sežane.
(Foto: Janez Eržen, Ringa raja 2003, Videm - Dobropolje, maj 2003.)

Dr. Marija Makarovič meni, da je dejavnost, ki črpa vsebino iz ljudskega izročila, otrokom najbližja, k ustvarjalnosti pa jih vzpodbuja, ker je preprosta, jasno oblikovana in otrokom razumljiva. Ljudski plesi, ljudske pesmi, ljudska glasbila ali različne zvrsti ljudske besedne umetnosti vstopajo v otrokov svet in v njegovo doživljanje tako, kot so mu "napisane na kožo".

V predšolskem obdobju in v prvih razredih osnovne šole naj bo poudarek na spoznavanju izročila, domačega kraja in okolice. Otroci naj se seznanijo z otroškimi plesnimi igrami in plesi, ki jih pogosto spremljajo s petjem in tudi z zvočili ali glasbili. V začetku posvetimo največ časa razvijanju občutka za ritem, ki je osnova vsakega plesa. Otrok mora osvojiti osnovne gibe glave, telesa, rok in nog. Le skladnost vseh teh mišičnih skupin privede do sproščene in naravnega gibanja. Otroci so zelo ustvarjalni in si velikokrat sami izmišljajo nove različice, zato moramo spodbujati njihovo domišljijo. Igra je najvišja stopnja otrokovega ustvarjanja. S sprostivnimi in domišljijскими igrami jih bomo pripeljali v njihov svet. Dovolili bomo, da v tem svetu izživijo svoje želje in potrebe. Le tako lahko otroci igro sprejmejo kot lastno. Zato je prav, da otroke seznanimo z vsemi prvimi izročila preko igre.

To dejstvo ne dopušča, da že na začetku leta zakoličimo vsebino, ki jo želimo predstaviti. Dopustiti moramo namreč možnost, da izhajamo iz otrok, v pomoč pa so lahko tudi njihovi starši in stari starši, saj najbolje vedo, kako je bilo v tistih časih, ko so bili še sami otroci. Prav zato sama velikokrat povabim na naše ure še živeče informatorje, ki najbolj verodostojno predstavijo kako so včasih živeli, pasli, izdelovali piščali, se igrali, izdelovali punčke iz cunj itd.. Prav radi se odzovejo in delijo z nami svoje spomine, kljub temu, da so morali že kot otroci veliko delati in jim za igro ni ostalo veliko časa.

Vsebina celotne postavitve naj bi se navezovala na eno temo npr. punčka iz cunj, ptički ipd.. Prav pri sestavljanju delov v celoto sem največkrat naletela na težavo. Manjkala mi je izštevanka, zbadljivka, drobčen rek ali drobna priložnost, ki bi pomagala zgraditi stavbo, ki še ni dovršena, kot se je izrazil Milko Matičetov. Prav zato sem se sama podala na pot odkrivanja in raziskovanja otroškega ljudskega izročila na terenu, ki ga priporočam še komu.

Kljub temu, da imajo otroci bujno domišljijo, jim je včasih zelo težko pričarati, opisati in povedati, kako je bilo včasih, ko so pasli, saj tega ni več mogoče videti in doživeti. Zato tudi njihova igra na odru mogoče ni tako prepričljiva, kot bi bila sicer.

Ljudsko izročilo želim otrokom približati na najpristnejši način, ki je v danih razmerah možen. Vsako leto organiziram za otroke vsaj eno delavnico, ki ima določeno temo. Pred nekaj leti, ko smo z otroki pripravljali odrsko postavitve Skrinja pisana, sem otroke peljala na podstrešje, kjer so lahko sami raziskovali in našli marsikaj

zanimivega. Otroke je obiskala gospa Mara, ki jim je pokazala, kako izdelati punčko iz cunj in jim pripovedovala o svoji prvi punčki. Skupaj s članicami društva kmečkih žena smo že večkrat pekli po starih receptih in sodelovali na njihovih in naših obletnicah. Spomladi so nam "nonoti" izdelovali piščali, troblje iz lubja in izrezovali pastirske palice. Z nekdanjim pastirjem smo se sprehodili po pastirskih poteh, si ogledali pastirske hišice in kal, kjer nam je tudi pripovedoval, kako so se ob njem igrali in nas naučil dve igri: Trigo in Na boču. Pred novim letom nam je "nono" pripovedoval, kako so včasih praznovali in živeli.

Otroke vedno spodbujam, naj tudi sami povprašajo svoje stare starše o tem, kako je bilo, ko so bili mladi, kaj so delali, kako so se igrali ... in tako sami raziskujejo podano temo. Bolj neposreden stik otrokom omogoča lažje vživljanje in bolj pristno podoživljanje in uprizarjanje izročila na odru, poleg tega pa se bolj prepričljivo igrajo, saj gre za preproste igre, pri katerih ne potrebujemo posebnih pripomočkov. Dovolj so le palica, kamenčki, škrle, rožice in prijatelji - vrstniki. Ko se med seboj igrajo, je igra pristna in sproščena, le-ta pa nekaj žlahtnosti izgubi, ko otroci naučeno in določeno igro večkrat ponovijo in ko jo morajo zaigrati na odru pred občinstvom.

Tudi glasnost, razumljivost in razločnost je težko doseči, ko nastopajo v dvorana, ki niso akustične in primerne za to dejavnost. Marsikatera skupina je prenehala z delovanjem, ker ni mogla dovolj dobro uresničevati zastavljenih

Nastopanje bosih otrok predstavlja izziv vodjem skupin, ki morajo biti sposobni prepričati otroke in starše, da je to dobro, zanimivo, drugače, privlačno ... Na fotografiji je Otroška folklorna skupina Kamenčki iz Sežane.

(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje otroških folklornih skupin, Tolmin, maj 2007.)

ciljev. V to dejavnost je potrebno vložiti veliko lastnega truda in prostega časa, kar je pogosto premalo cenjeno. Zanj je potrebna ljubezen, saj je le tako mogoče vztrajati. Trud je poplačan s tem, da otroci z veseljem obiskujejo folklorno skupino. Iskrice v očeh in njihovo veselje povedo, da je to, kar delamo, prav; prav otroci pa dajejo motivacijo za delo v prihodnje.

Zgodbe, ki jih otroške folklorne skupine vpletajo v program, morajo biti otrokom blizu, še najbolj pa je, če jih otrokom približamo na različne načine.

Na fotografiji je Otroška folklorna skupina Kamenčki iz Sežane.

(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje otroških folklornih skupin, Tolmin, maj 2007.)